

אחריות השומרים

תלמוד בבלי בבא קמא נו, ב- נז, א.

מה ראינו עד כה?

- אחריות בעל הצאן על הנזק שנגרם לאדם אחר בזמן שלא שמר כראוי.
- אחריות בעל הצאן על הנזק שנגרם לאדם אחר כאשר הצאן היה בידיהם של ליסטים.

מה עכשיו?

הגמרא דנה במקרה שבעל הצאן העביר את האחריות לבעל מקצוע.

בעל הצאן

שומר א'

שומר ב'

במקום מי נכנס הרועה להתחייב בנזקי הבהמה?

הרועה נכנס תחת השומר הראשון
(בעלים—שומר--רועה)

האם המשנה שלנו סותרת
דינו של רבא: שומר שמסר
לשומר חייב!?

המשנה שלנו עוסקת במקרה
ששומר מסר לרועה אשר מסר את
הצאן לתלמידו\עוזרו.

במקום בעל הבהמה

כבר דין זה נאמר
במשנה בפרק קודם..

איכא דאמרי: מדקתני מסרה לרועה ולא קתני מסרה לאחר

- ניתן לדייק מדברי המשנה שרק במקרה שרועה שמסר לתלמידו, הרועה יהיה פטור מתשלום על הנזק, ואילו נתן הרועה לרועה אחר אז הוא יהיה חייב בנזק?
- לא. המשנה נקטה במה שקורה בדרך כלל ואי אפשר לדייק זאת מכאן.

הקדמה - ארבעת סוגים של שומרי רכוש

סוג השומר	הגדרה	מתי יש לו אחראיות על נזק שנעשה על הרכוש?
שומר חינם	מי שהפקידו בידו פקדון והוא קיבל על עצמו לשומרו ללא קבלת תמורה.	א. גרם לנזק במכוון. ב. גזל את הפקדון. ג. פשע בשמירתו.
שומר שכר	מי ששומר על פקדון ומקבל תמורה כל שהיא בעבור השמירה.	א. א-ב כמו שומר חינם. ב. כאשר הרכוש המופקד נגנב או נאבד. ג. פשע בשמירתו.
שוכר	מי שלקח דבר מחברו דבר על מנת להשתמש בו למשך זמן מסוים, ומשלם תמורת השימוש.	דינו כשומר שכר.
שואל	מי שלקח דבר מחברו רכוש כדי להשתמש בו למשך זמן מסוים בלא שכר שימוש.	חייב בכל מקרה.

שומר אבדה (אדם ששומר בביתו אבדה עד שיימצאו הבעלים...) - מהי מידת

האחריות שלו?

רבה: דינו כשומר חינם.

רב יוסף: דינו כשומר שכר.

סברותיהם של רבה ורב יוסף:

הסבר (2)	הסבר (1)	דעתו	בעל הדעה
	אין הוא מקבל תמורה לשמירתו ולכן הינו שומר חינם.	שומר אבדה דינו כשומר חינם	רבה
התורה שיעבדה את שומר האבדה בעל כורחו שיהיה שומר שכר, שזה בכלל מצות השבת אבדה, לשמור על אבדת חברו שמירה מעולה כמו שהבעלים שומרים את שלהם. אלא, שעל כל פנים, צריך שיהא לו שכר, כי בלא שכר, לא יתכן שיהא שומר שכר. והשכר הוא החסכון של נתינת הפרוטה לעני, ועל ידי השכר הזה שהטילה עליו התורה בעל כורחו, אף אם לא ירצה להיות שומר שכר, הוא מתחייב בשמירה זו	הוא מקבל תמורה על שמירתו בכך שהוא נפטר ממצוות אחרות כיוון שהוא מוגדר 'עסוק במצווה' ולכן הוא נחשב לשומר שכר. (פטור מקיום מצוות צדקה ולכן נחשב כאילו הרוויח את הכסף שהיה אמור לתת לעני).	שומר אבדה דינו כשומר שכר	רב יוסף

החזירה למקום שיראנה - אינו חייב לטפל בה, נגנבה או אבדה - חייב באחריותה- מהיכן האבדה נגנבה?

רבה

האבדה נגנבה ממקום האבידה

שומר האבדה חייב באחריות במקרה של פשיעה בשמירה

שומר אבדה=שומר חנם

רב יוסף

האבדה נגנבה מביתו של מוצא אבדה-

שומר האבדה חייב באחריות במקרה של גניבה

שומר אבדה=שומר שכר

החזירה למקום שיראנה - אינו חייב לטפל בה, נגנבה או אבדה - חייב באחריותה

רבה: דין הברייתא עוסק במקרה שמוצא האבידה שם את האבידה במקום שהבעלים רואים אבל בשעת צהרים, שאז הבעלים נמצאים במלאכתם בשדה

רב יוסף: והרי נאמר שאינו חייב לטפל בה, אז כיצד אתה מטיל את האחריות עליו?

דין
הברייתא

החזירה למקום שיראנה בשעת צהרים = חייב באחריותה

החזירה למקום שיראנה בשעת בוקר = אינו חייב לטפל בה.

לעולם הוא חייב עד שיחזירנה לרשותו;

רב יוסף: שומר האבידה חייב באחריותה עד שיחזירנה לרשות בעליה אפילו בביתו במקרה של גניבה ואבידה!?! ---- שומר אבדה = שומר שכר.

רבה: מדובר בדין השייך לבע"ח שנאבדו, שבהם סובר ששומר אבדה חייב במידה והוא פשע בשמירתו כי בהם נדרש שמירה יתירה.

"השב" - אין לי אלא בביתו, לגינתו ולחורבתו מנין? תלמוד לומר: "תשיבם", מכל מקום;

"לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמך מהם השב תשיבם
לאחיך:" – מה נלמד מהכפילות בפסוק?

רב
יוסף

משיב האבידה אינו
צריך להודיע לבעליה
שהשיב לו אותה.

השמירה המצופה
משומר האבידה היא
משמירה מעולה כשומר
שכר

רבא

משיב האבידה יכול
להשיבה לכל מקום, אפילו
לא משתמר מעולה

השמירה המצופה משומר
האבידה היא שמירה פחותה
כשומר חינם.

א"ל אביי לרב יוסף... והא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: הטוען טענת גנב באבידה - משלם תשלומי כפל

כלל בדיני ממונות:

הטוען טענה שקרית שיש בכוחה לפטור אותו מתשלום ממוני = החיוב שהוא ניסה לפטור את עצמו

יוטל עליו.

רב יוסף: דינו של רבי יוחנן עוסק במקרה של שוד אלים שדינו אונס, שגם שומר שכר היה נפטר מתשלום.

אביי: שומר האבידה מתחייב לפי רבי יוחנן על טענת הגניבה שלו בתשלום כפל = בטענה שלו הוא ניסה לפטור את עצמו מתשלום על הגניבה.

מי מארבעת השומרים אינו חייב במקרה של גניבת הפקדון בכוח וטענת השקר הייתה פוטרת אותו לגמרי? כולם אפילו שומר שכר!

מי מארבעת השומרים אינו חייב במקרה של גניבת הפקדון וטענת השקר הייתה פוטרת אותו לגמרי? שומר חנם!!!!

שומר
אבידה=שומר שכר

שומר
אבידה=שומר
חנם

אמר ליה: הכא במאי עסקינן? - כגון שטוען טענת לסטים מזויין.

- משיב רב יוסף לדברי אב"י: דינו של רבי יוחנן עוסק במקרה של שוד אלים שדינו אונס, שגם שומר שכר היה נפטר מתשלום.

אמר ליה: ליסטים מזויין גזלן הוא!

- אב"י מקשה על רב יוסף: שודד אלים דינו כגזלן שהוא פטור בכלל מתשלום כפל?!?

אמר ליה, שאני אומר: לסטים מזויין, כיון דמיטמר
מאינשי (=מסתתר מאנשים) גנב הוא.

נספח-א' מיהו גזלן?

ע"פ דברי הרמב"ם (גניבה א, ג) הגדרת הגזלן מורכבת משני פרמטרים:

א. לקיחת הרכוש ללא רשות נעשית בצורה גלויה.

ב. לקיחת הרכוש נעשית בחוזק יד.

נחלקו אב"י ורב יוסף בשאלה: מהו הפרמטר המרכזי להגדרת הגזלן?